
Administracyjne aspiracje Tomaszowa Mazowieckiego w okresie międzywojennym

Tomaszów Mazowiecki, którego początki sięgają 1788 roku, należy do miast stosunkowo młodych. U schyłku XVIII w. był osadą górniczo-hutniczą, zaś powstanie i początkowy rozwój zawdzięczał Tomaszowi hr. Ostrowskiemu. Tomaszów - dzięki staraniom jego syna Antoniego - uzyskał prawa miejskie w dniu 6 lipca 1830 roku. Dalszy, dynamiczny rozwój miasta fabrycznego, zwanego ze względu na przewagę przemysłu włókienniczego „polskim Manchesterem”, rozbudził z czasem ambicje administracyjne władz i mieszkańców.

OGŁOSZENIE.

Starostwo Brzezińskie podaje do wiadomości ogółu mieszkańców, że z dniem 1-go sierpnia r. b. otwartą zostanie w Tomaszowie Mazow.

EKSPOZYTURA STAROSTWA BRZEZIŃSKIEGO.

Rejonem działalności Ekspozytury Starostwa jest teren miasta Tomaszowa Maz.

Do zakresu działania Ekspozytury Starostwa należeć będzie:

- nadzór nad zakładami widowiskowymi, sprawy dotyczące produkcji słownych, muzycznych i świetlnych;
- sprawy zgromadzeń publicznych;
- nadzór nad prasą;
- wydawanie pozwoleń na broń krótką i myśliwską, tudzież kart łowieckich;
- legalizacja dokumentów związanych z prowadzeniem ksiąg stanu cywilnego, spraw przynależności lokalnej, tudzież obywatelstwa;
- wydawanie paszportów zagranicznych normalnych, (za wyjątkiem ulgowych) i dowodów osobistych, świadectw moralności i t.p. zaświadczeń natury osobistej;
- wydawanie pozwoleń na kwesty i zbiórki uliczne;
- sprawy karno-administracyjne;
- sprawy ubezpieczeń społecznych.

Prócz tego w Ekspozyturze Starostwa zasięgać można wszelkich informacji o trybie załatwiania spraw, podlegających kompetencji władz administracyjnych, tudzież składać odnośne podania.

Lokal Ekspozytury Starostwa mieści się w gmachu Magistratu m. Tomaszowa-Mazowieckiego.

STAROSTA

p. o. Dr. Gutek.

Brzeziny, d. 27 lipca 1927 r.

W XIX i na początku XX wieku miasto rozwijało się prężnie, zwiększeniu uległa liczba zakładów przemysłowych i warsztatów rzemieślniczych. Rozwinał się zwłaszcza przemysł włókienniczy. Przełomowe znaczenie dla przemysłu tomaszowskiego i przyszłości miasta miało utworzenie Tomaszowskiej Fabryki Sztucznego Jedwabiu Spółki Akcyjnej. Stale wzrastała również liczba mieszkańców Tomaszowa Mazowieckiego, którego w 1919 roku populacja wynosiła 33 600 osób, zaś w 1937 roku 44 200. W okresie międzywojennym był największym miastem powiatu brzezińskiego. Warto podkreślić, że stolica powiatu – Brzeziny, była dużo mniejszym miastem. W 1921 roku zamieszkiwało w nim 10 633 osoby, zaś w 1937 roku Brzeziny liczyły 13 750 mieszkańców.

Powszechnie rozlegały się narzekania mieszkańców Tomaszowa Mazowieckiego na uciążliwe i kosztowne podróże do Brzezin, których nieustannie wymagały bieżące sprawy administracyjno-urzędowe. W związku z powyższym władze miasta podjęły starania o zmianę statusu administracyjnego miasta. Zarząd miasta inspirował artykuły prasowe i stał memoriały do Ministerstwa Spraw Wewnętrznych oraz Łódzkiego Urzędu Wojewódzkiego. Starania i interwencje nasiliły się szczególnie w 1926 roku. Wielokrotnie w ślad za magistratem podejmowała je także Rada Miejska i różnego rodzaju organizacje społeczne.

W toku tych zabiegów zarysowały się dwa projekty rozwiązań. Jedno zmierzało do przeniesienia władz starościńskich z Brzezin do Tomaszowa, drugie to utworzenie nowego powiatu z siedzibą w Tomaszowie Mazowieckim. Miałyby on być utworzony z części powiatów: rawskiego, brzezińskiego, opoczyńskiego i piotrkowskiego. Nowy powiat nazywałby się spalski, tomaszowski lub mazowiecki.

W dniu 1 sierpnia 1927 roku w Tomaszowie Mazowieckim została utworzona ekspozytura Starostwa Brzezińskiego. Jej kierownikiem został Ludwik Miszewski, dotychczasowy pracownik Starostwa Powiatowego w Radomsku. W 1928 roku posiadała ona referaty: administracyjny, bezpieczeństwa i porządku publicznego, karno-administracyjny i sanitarny. W Tomaszowie utworzono także ekspozyturę Urzędu Skarbowego, która w 1934 roku stała się samodzielnym urzędem obejmującym swym zasięgiem także gminy: Będków, Ciosny, Łazisko i Łaznów. Do końca okresu międzywojennego decyzja o utworzeniu powiatu tomaszowskiego nie zapadła. Rozszerzono jedynie zakres kompetencji ekspozytury starostwa i wprowadzono urząd hipoteczny sprowadzając z Piotrkowa sprawy tomaszowskich nieruchomości.

Aspiracje administracyjne Tomaszowa Mazowieckiego w okresie międzywojennym zaspokojone zostały jedynie częściowo. W bieżącym, 2022 roku obchodzimy 95. rocznicę powołania tomaszowskiej Ekspozytury Starostwa Powiatowego Brzezińskiego. Paradoksalnie, poważniejsze zmiany administracyjne wprowadzone zostały dopiero przez okupacyjne władze niemieckie doby II wojny światowej (1939-1945), kiedy to kosztem powiatów ościennych, powołano okupacyjny powiat tomaszowsko-mazowiecki w ramach Dystryktu Radomskiego Generalnego Gubernatorstwa. Obecny powiat tomaszowski utworzony został w wyniku reformy administracyjnej Polski w 1999 r. Na wystawie zaprezentowano najciekawsze dokumenty ukazujące starania władz miasta Tomaszowa Mazowieckiego o utworzenie powiatu tomaszowskiego oraz organizację i działalność Ekspozytury w Tomaszowie Mazowieckim Starostwa Powiatowego w Brzezinach. Materiały archiwalne pochodzą z zasobu Archiwum Państwowego w Piotrkowie Trybunalskim Oddział w Tomaszowie Mazowieckim z zespołów akt miast Tomaszowa Mazowieckiego i Brzezin oraz Starostwa Powiatowego Brzezińskiego Ekspozytury w Tomaszowie Mazowieckim.

Do

MINISTERSTWA SPRAW WEWNĘTRZNYCH

W WARSZAWIE.

MEMORJAL

MAGISTRATU M. TOMASZOWA-MAZOWIECKIEGO

W SPRAWIE UTWORZENIA POWIATU Z SIE-

DZIBA W TOMASZOWIE - MAZOWIECKIM. -

WYSOKIE MINISTERSTWO !

Jedną z wielu anomalij, istniejących w czasach zaborczych w b. Kongresówce, było obranie za siedzisko Władz dawniej powiatowych, obecnie Starościńskich w Brzeszinach - a nie w Tomaszowie-Mazowieckim.

Niewłaściwość tego wyboru miejsca okaże się, gdy przeprowadzimy porównanie Tomaszowa i Brzeszin pod względem położenia, zaludnienia, siły podatkowej, stanu przemysłu i t. d.

Miasto Tomaszów-Maz. liczy około 35.000 mieszkańców, ma stację kolejową w miejscu i jest jednym z większych ośrodków przemysłu włókienniczego w Polsce.

Poza fabrykami znanymi w całej Polsce jako to: Towarzystwa Akc. H. Landsberg, Stratycka Fabryka Z. Bornstein, D. Bornstein, S-ka Akc. K. Bartke, Tomaszowska Przędzalnia Wełny Czesankowej, Ch. Rubin, - fabrykami sukna Firms S. Steinman i A. Aronson, S. Bornstein, Matys i Jakubowski i kilkudziesięciu mniejszymi fabrykami włókienniczymi, znajdują się tu jedna z największych apretur „Ska Akc. Etablissementes Plesch”, największa w Polsce fabryka Sztucznego Jedwabiu, zatrudniająca około 4.000 robotników, dwie fabryki dywanów, fabryka pluszu i aksamitu, 5 tartaków parowych i kilka fabryk wyrobów żelaznych i metalowych.

W Tomaszowie istnieje 2 gimnazja humanistyczne prywatne, szkoła realna miejska, Państwowe Seminarjum Nauczycielskie, Szkoła Handlowa żeńska i 15 szkół powszechnych o 100 oddziałach. Z wolnych zawodów osiadło tu kilkunastu

lekarzy, 3 adwokatów i kilkunastu inżynierów. W mieście znajduje się gazownia i elektrownia. Ponadto w Tomaszowie istnieje Oddział Banku Polskiego, Banku Handlowego w Warszawie i Banku dla Handlu i Przemysłu w Warszawie - jest też centrala Powiatowej Kasy Chorych i Powiatowa Komenda Uzupelnień.

Sila podatkowa Tomaszowa odnośnie do najważniejszych podatków obrotowego i dochodowego jest wedle informacji Urzędu Skarbowego pięciokrotnie większa aniżeli sila podatkowa reszty całego powiatu Brzezińskiego z Brzezunami, Głownem, Strykowem włącznie.

Z tego stanu rzeczy wynika cały szereg niedogodności tak dla mieszkańców Tomaszowa jakoteż dla interesów Państwa.

Niedogodność ta płynie przede wszystkim z powodu braku na miejscu Starostwa, Urzędu Skarbowego, Kasy Skarbowej. Z jednej strony bowiem należy mieć na względzie naprowadzoną wyżej okoliczność, że Tomaszów sam daje Skarbowi Państwa podatek obrotowego i dochodowego pięć razy tyle, co cały powiat, a z drugiej strony, że wszystkie władze wymiarowe i bierzeze oraz Komisje urzędują stale w Brzezinach. Jazm jest rzeczą, że mieszkańcy Tomaszowa z racji swoich handlowych i przemysłowych interesów znacznie częściej zmuszeni są załatwiać swoje sprawy pasportowe i przemysłowe i inne w Starostwie i Urzędach Skarbowych - niż mieszkańcy Brzeziny i innych gmin a tymczasem, aby się z Tomaszowa do Brzeziny dostać, należy odbyć podróż koleją do Koluszek a stamtąd 10 km. drogi kołowej i taką drogą z powrotem, co połączone jest i ze stratą materialną i ze stratą co najmniej całego dnia pracy. Wspomniana uciążliwa i kosztowna podróż uniemożliwia wprost tomaszowianom korzystanie z dobrodziejstw ostatniego okólnika N. Spr. Wewn. z dn. 8. XI. b. r. L. 15/379 wydanego w sprawie trybu przyjmowania stron w Starostwie.

Taksamo zmuszeni są tutejsi mieszkańcy odbywać te podróże do Starostwa po to tylko, by za protokół sanitarny zapłacić 2 Złote kary, lub też, by móc otrzymać dowód osobisty lub paszport zagraniczny.

Na tym stanie rzeczy traci Skarb, który musi stale utrzymywać kilku sekwestраторów w Tomaszowie i opłacać im diety, to samo sjeżdżać muszą ciągle urzędnicy skarbowi i administracyjni, pobierający diety tracący na przejazdach tych więcej czasu aniżeli zużytkować go mogą na urzędowaniu. Takie urządowanie dorywcze, nie może być dokładne i stąd powstają tysiące zażaleń i rekursov, dających znów tyszanym urzędom i wyższym instytucjom dużo niepotrzebnego zajęcia.

Pozatem dobrze postawiona kwestja bezpieczeństwa publicznego i utrzymania spokoju w kraju również wymaga przeniesienia Starostwa do Tomaszowa - bo

nie w Brzezinach, mieście rękodzielniczym i rolniczym, właśnie w Tomaszowie, mieście fabrycznym, na Starostwo do spełnienia odpowiedzialne funkcje uspokajania mas robotniczych w razie wybuchu strajków fabrycznych, - zmian warunków wypłat bezrobotnym, wywołujących masowe niezadowolenie e t. c.

W razie uszkodzenia linii telefonicznej - Starosta nawet nie mógłby obecnie nieraz przybyć na czas do Tomaszowa, aby zapobiedz rozruchom, - w mieście zaś nikogo niema, ktoby miał prawo wezwać - w razie potrzeby - pomocy wojska, które przy większych rozruchach musiałoby niestety bezczynnym być widzem tylko nieporządków w Tomaszowie - a pomódz na nie nie miałoby możności.

Nie od rzeczy będzie w tem miejscu podnieść, że do niedawna miasto nasze zajmowało w smutnej statystyce bezrobotnych pierwsze miejsce po Łodzi z cyfrą 6.600, obecnie spadło na 3-cie miejsce po Łodzi.

Za stworzeniem siedziby powiatu w Tomaszowie, przesławia także bliskość pokotenia rezydencji Prezydenta Rzeczypospolitej Spółki, która oddalona od Tomaszowa na 6 km., należy do pow. Rawskiego, którego centrum oddalone jest o 30 km. Tymczasem mieszkańcy Spółki, którzy produkty wszelkie kupują w naszym mieście, pocztę odbierają w Tomaszowie, w wypadkach koniecznej potrzeby lekarskiej (wypadek postrzału szofera - chirurgiczna pomoc dostarczył niejaki szpital), - wciąż utyskują, że w innych sprawach (lekarz powiatowy, sąd Pokoju, Starostwo) zmuszeni są udawać się do Rawy, odległej o 30 km., zamiast do Tomaszowa, odległego o 6 km. dobrej drogi.

Tak samo skorzystałyby na stworzeniu nowego powiatu 4 gminy bezpośrednio przyległe do Tomaszowa a to: Lubochnia - pow. Rawskiego, Uniewiel - Pow. Opczyńskiego, i Golesze i Bogusławice - pow. Piotrkowskiego.

Gminy te do tego stopnia ciążą do Tomaszowa i Województwa Łódzkiego, że np. (Ustawa z dn. 22. IV. 26 r. Dz. Ust. No. 44 poz. 260) Lubochnia (Woj. Warszawskie) pod względem sądowym została przyłączona do Okręgu Piotrkowskiego Sądu Okręgowego (Woj. Łódzkie).

Ziemię powyższych 3 gmin graniczą b e z p o ś r e d n i o z Tomaszowem i mieszkańcy ich pod każdym względem tysiacykami nicmi są związani z naszym miastem, obsługują targi miasta, wysyłają dzieci swe do szkół tomaszowskich, otrzymują korespondencję z tomaszowskiej poczty, lecz się w tomaszowskich szpitalach - zakupy robią w Tomaszowie e t. c.

Przechodząc do kwestji określenia granic przyszłego powiatu o nazwie „pow. Nazowiecki” z siedzibą Starostwa w Tomaszowie, należy zwrócić uwagę na to, że kolej od Koluszek do Tomaszowa, idąca i dalej do Opoczna - stanowi

najodpowiedniejszą komunikację dla wszystkich gmin, leżących po obu stronach kolei i ciągnących znacznie więcej przez to do Tomaszowa niż do Brzezin.

Granice zatem powiatu obejmowałyby cały obecny powiat Brzeziński za wyjątkiem gm. Głowno i Stryków z najbliższą okolicą, ciągnących do Łodzi i Łowicza.

Odpadnięcie powyższych gmin zostałoby zrównoważone przez przyłączenie doń Gminy Lubochnia z pow. Rawskiego (Woj. Warszawskiego), Gminy Golesze i Boguszkawice z pow. Piotrkowskiego i gm. Unewel z pow. Opoczyńskiego (Woj. Kieleckiego).

Ustawy przewidują możność zmiany granic Województw o ziemi jednej Gminy - zatem przeszkody prawnej co do włączenia gmin: Lubochnia (Woj. Warszawskie), i gmin. Unewel (Woj. Kieleckie) do Województwa Łódzkiego - niema.

Jedyną poważną przeszkodą do przeniesienia Starostwa i Urzędów Skarbowych z Brzezin do Tomaszowa - było w okresie powojennym brak pomieszczeń na Urzędy a poczęści mieszkań dla urzędników.

Otóż i tę przeszkodę, zdaje się, należy uważać za usuniętą. Miasto bowiem na 1 stycznia 1927 r. kończy budowę nowego Ratusza, zaś na 1 lipca 1927 r. na zamiar wykończyć dwa budynki wzniesione przy Ratuszu, z których jeden mógłby pomieścić Starostwo, a drugi czasowo biura Sejmiku. Urzędy Skarbowe znalazłby pomieszczenie w 3 obszernych salach po Hypotece, przenoszonych do nowego Ratusza.

Na mieszkania dla urzędników Starostwa można byłoby obrócić zwolnione przez Magistrat lokale o 12 pokojach przy ul. Św. Antoniego, lokal po „Kropki Mleka” (Spokojowy) przy Pl. Kościuski, kilka mieszkań zaś dla urzędników Magistrat ma upatrzonych w prywatnych domach.

Zatem i ten szkopuł jest usunięty.

Wobec powyższego Magistrat, przedstawiając w załączeniu planik sytuacyjny przyszłego pow. Nazowieckiego w granicach określonych, w myśl powyższych wywodów - uprasza:

raczy Wysockie Ministerstwo, w uwzględnieniu niniejszego memorjału, wyjednać u czynników miarodajnych wydanie zarządzenia co do utworzenia powiatu Nazowieckiego i przeniesienia siedziby powiatu z Brzezin do Tomaszowa.-

P R E Z Y D E N T :

Leschowy

Załącznik - plan.

Memoriał Magistratu miasta Tomaszowa Mazowieckiego w sprawie utworzenia powiatu z siedzibą w Tomaszowie Mazowieckim, 1926 r.

5826/29-0
1

8 kwietnia 1929

Do

MINISTERSTWA SPRAW WEWNĘTRZNYCH
W WARSZAWIE.

TEMAT: w sprawie utworzenia nowego powiatu z siedzibą w Tomaszowie-Mazowieckim.

za pośrednictwem Urzędu Wojewódzkiego
w Łodzi.

Magistrat m. Tomaszowa-Mazowieckiego przedkłada w załączeniu memorjał Stowarzyszenia Kupców Polskich w Tomaszowie-Maz. i innych Stowarzyszeń oraz wyciąg z protokołu No.38 posiedzenia Rady Miejskiej m. Tomaszowa-Mazowieckiego, odbytego dnia 25 marca 1929 r. /w egzemplarzach/ - w sprawie utworzenia odrębnego powiatu z siedzibą w Tomaszowie-Maz., z prośbą o przychylne potraktowanie tej sprawy.

Za utworzeniem siedziby Starostwa w Tomaszowie-Maz. przemawia jeszcze i ta okoliczność, że m. Tomaszów, liczący 36.746 mieszkańców - nie powinno być zależne od m. Brzezina, liczącego zaledwie kilkanaście tysięcy mieszkańców, gdzie obecnie znajduje się siedziba Starostwa Brzezińskiego.

Zarazem Magistrat nadmienia, że szczegółowy memorjał w sprawie utworzenia nowego powiatu z siedzibą w Tomaszowie-Maz., składającego się z części powiatów: Rawskiego, Brzezińskiego, Opoczyńskiego i Piotrkowskiego został w 1927 roku złożony w Ministerstwie Spraw Wewnętrznych.-

PREZYDENT:

Referent
M. Ogólnego

[Handwritten signature]

Pismo do Ministerstwa Spraw Wewnętrznych w sprawie utworzenia powiatu, 1929 r.

LEŻY NA KRAńcu pow.Brzezińskiego i granicy z powiatami Rawskim,Opoczyńskim i Piotrkowskim,przede utworzenie samodzielnego powiatu w Tomaszowie-Mazowieckim nie nastęczyłoby duze trudności,przykączając do TomaszowaMaz z pow. Brzezińskiego gminę Łazisko,z pow.Rawskiego gminę Lubechnia i Inowódz,z pow.Opoczyńskiego gminę Unewel i z pow.Piotrkowskiego gminę Gole-sze.

Jest bowiem anomalją,aby Tomaszów-Mazowiecki,-miasto liczące 40.000 mieszkańców,będące siedzibą duzych i w całej Rzeczypospolitej oraz poza jej granicami znanych fabryk włókienniczych,-na największej w Polsce i jedynj z większych na kontynencie fabryki sztucznego jedwabiu,posiadające silnie rozwinięty przemysł drzewny i opkaczające tytułem podatków państwowych:przemysłowego i dochodowego więcej aniżeli cały powiat Brzeziński należało do powiatu,którego siedziba oddalona jest od niego o kilkadziesiąt kilometrów nie posiada stacji kolejowej a do której nie można inaczej dostać się jak furmanką - dojeżdżając 9 klm.z Koluszek.

Jeżeli Brzeziny miasteczko liczące zaledwie 10.000. mieszkańców nie ma żadnych widoków rozwoju,-te przeciwnie Tomaszów Mazowiecki stale rozwija się,a na przeszkodzie bardziej intensywnemu rozwojowi stoi tylko brak władz powiatowych i skarbowych I instancji.

Stworzone Ekspozytury Staróstwa a Urzędu Skarbowego nie mogą - ze względu na pewne przepisy specjalne w sprawach skarbowych i administracyjnych - tego braku zastąpić.

Nie od rzeczy będzie także podnieść,że letnia Rezydencja Pana Prezydenta Rzeczypospolitej - Spała,znajdując się zaledwie w odległości 8 klm.od Tomaszowa Mazowieckiego,bardziej cięży do niego gospodarczo aniżeli do Rawy siedziby powiatu,do którego należy,będąc częścią terytorjalną gminy Inowódzkiej powiatu Rawskiego.

Wszystkie te tu pobieżnie tylko naszkicowane przyczyny przemawiają za palącą potrzebą ostatecznego załatwienia kwestji powiatu Tomaszewskiego.

Mamy nadzieję,że Wysokie Ministerstwo raczy naszą prośbę poddać gruntownej rozwadze i rozstrzygnąć ją definitywnie po myśli naszej prośby.

Tomaszów-Mazowiecki,dnia 22 lutego 1929 roku. /m.

/n.p.Stowarzyszenie Kupców Polskich /-/ K.Kawecki,Sekretarz /-/ nieczytelny
/Stowarzyszenie /-/Prezes M.Kurowski,Sekretarz /-/ J.Kowalski,
/Zemleślników Chrześcijan /-/ Prezes F.Szule , /-/ P.Jähner,
/Kościół Nieruchomości /-/ Prezes A.Benglerowicz,Sekretarz /-/ nieczytelny." /m.
Tomaszowie-Mazow./

1929
r. Lichtenstein w imieniu Kupców Żydowskich m. Tomaszowa-Maz. zgłasza
akcept do memorjału i prosi o jaknajrychlejsze skierowanie go do Minister
wa.

Poddany pod głosowanie przez Przewodniczącego Rady Miejskiej memorjał
Stowarzyszenia Kupców Polskich m. Tomaszowa-Maz. i innych uzupełniony
akceptem r. Lichtensteina, głosującego w imieniu Kupców Żydowskich prze-
szedł jednogłośnie z postanowieniem przesłania memorjału do Ministerstwa
Spraw Wewnętrznych.-

PRZEWODNICZĄCY RADY MIEJSKIEJ:

/-/ ALFONS DZIECIOŁOWSKI

SEKRETARZ:

/-/ JAN BEDNARSKI

Z a z g o d n o ś ć :

P R E Z Y D E N T :

Wyciąg z protokołu posiedzenia Rady Miejskiej, 1929 r.

792

Załącznik
Lp. 24. II 1928 r. Jz. 34 1415/28 Protokół

Drugiego posiedzenia Rady Miejskiej m. Smeru
drugiej kadencji, odbyłego w dniu 20 lutego 1928 roku.

Uczestnicy Magistratu:

- komplet 5, obecnych 5.
1. Burmistrz - W. Strachiniński;
 2. Wice-burmistrz - W. Kocłowski;
 3. Ławnik - K. Fijałkowski;
 4. " " A. Skafiarowicz;
 5. " " M. P. Leliwicz.

Prowadzący Burmistrz - W. Strachiniński o godz. 7 m. 15 wieczorem i wniósł obecnych do zatwierdzenia i przyjęcia porządku dziennego.

Uczestnicy Rady:

- komplet 24, obecnych 21.
1. Abramowicz Teofil,
 2. Barwiński Henryk,
 3. Bułkiewicz Stefan,
 4. Biedrzycki Marcin,
 5. Buki Bronisław,
 6. Durajewski Stanisław,
 7. Dziworski Teofil,
 8. Frankowski Marek - Teofil,
 9. Gatałka Antoni,
 10. Kochanowski Jan,
 11. Szlajchert Edward,
 12. Gajderek Franciszek,
 13. Gajderek Marcin Ksawery,
 14. Gajderek Jan Ksawery,
 15. Gajderek Jan Ksawery,
 16. Jakubowski Piotr,
 17. Jankowski Stanisław - Józef,
 18. Kleparyński Ksawery,
 19. Michalski Leopold,
 20. Muciejewski Józef,
 21. Świątek Wacław.

1. Sprawozdanie obecności;
2. Ustalenie porządku dziennego;
3. Odczytanie protokołu z poprzedniego posiedzenia;
4. Komunikaty;
5. Zaangażowanie porządku dnia na urzędnicze służby.
6. Sprawy kierujące i wolne wnioski.

Punkt I

Sprawozdanie obecności

Po sprawozdaniu były obecnych - Prowadzący wniósł porządkiem za prawomocne.

Punkt II

Ustalenie porządku dziennego

Porządek dzienny obradom jednomyślnie zatwierdzili i przystąpili do dalszego zatwierdzenia dalszego.

Punkt III

Odczytanie protokołu z poprzedniego posiedzenia

Odczytany protokół z poprzedniego drugiego posiedzenia.

Nieobecni z przyczyn nieusprawiedliwionych:

1. Abramowski Stanisław
2. Borkowski Władysław
3. Klein Bolesław

Przebieg 10.
Komunikacji

Rady Miejskiej drugiej ka-
dencji, wywołanej w dniu 17
grudnia 1927 r. sekcją przy-
jęła jednomyślnie bez poprawek.
W punkcie niniejszym
Rada Miejska przyjęła do
wiadomości odczytując przez
Przewodniczącego zarządzenie
Łądzkiego Urzędu Miejskiego
z dnia 9 lutego 1928 r. L. ob.
613, że na skutek interwencji
w Ministerstwie Spraw Kwe-
syjnych / Wydział Legislacyj-
no - Organizacyjny / oświadczo-
no samemu kategorycznie, że
uprawnienie przedłożenia
Statutu a m. Bencji była
w Ministerstwie rozważana i że
zmiana ta została za całko-
wicie nieaktualną, - wobec cze-
go wyjazd do Warszawy spe-
cjalistycznej delegacji w państwowej
sprawie jest zupełnie zbędny.
Przewodniczący uważając
że sładne źródło, a celu roz-
woju pryncypalnego społeczeństwa,
zobowiązując samemu komunikacji
zawieszając i Strażki Gospodarskie
Krajowego obywatelskiego po-
zyteczki na ludowe służby
społeczne a mianem na ten cel
specjalnie przeznaczonych, że
w tej sprawie odbywał w dniu

Przebieg 5.
Zarządzenie porządku na
urządzenie służby.

Zalutwiono
dnia 21. II 1928 r. dz. 38 1268/28

Protokół z posiedzenia Rady Miejskiej w Brzezinach, 1928 r.

OGŁOSZENIE.

Starostwo Brzezińskie podaje do wiadomości ogółu mieszkańców, że z dniem 1-go sierpnia r. b. otwartą zostanie w Tomaszowie Mazow.

EKSPOZYTURA STAROSTWA BRZEZIŃSKIEGO.

Rejonem działalności Ekspozytury Starostwa jest teren miasta Tomaszowa Maz.

Do zakresu działania Ekspozytury Starostwa należeć będzie:

- nadzór nad zakładami widowiskowymi, sprawy dotyczące produkcji słownych, muzycznych i świetlnych;
- sprawy zgromadzeń publicznych;
- nadzór nad prasą;
- wydawanie pozwoleń na broń krótką i myśliwską, tudzież kart łowieckich;
- legalizacja dokumentów związanych z prowadzeniem ksiąg stanu cywilnego, spraw przynależności lokalnej, tudzież obywatelstwa;
- wydawanie paszportów zagranicznych normalnych, (za wyjątkiem ulgowych) i dowodów osobistych, świadectw moralności i t.p. zaświadczeń natury osobistej;
- wydawanie pozwoleń na kwesty i zbiórki uliczne;
- sprawy karno-administracyjne;
- sprawy ubezpieczeń społecznych.

Prócz tego w Ekspozyturze Starostwa zasięgać można wszelkich informacji o trybie załatwiania spraw, podlegających kompetencji władz administracyjnych, tudzież składać odnośne podania.

Lokal Ekspozytury Starostwa mieści się w gmachu Magistratu m. Tomaszowa-Mazowieckiego.

STAROSTA

p. o. Dr. Gutek.

Brzeziny, d. 27 lipca 1927 r.

**Ogłoszenie o otwarciu w Tomaszowie Mazowieckim Ekspozytury Starostwa Powiatowego w Brzezinach,
1927 r.**

wiece, wjazdy, 17. prasa, drukarnie i sklady drukow, 18. widowiska, 19. pozwolenia na broń, 20. koscioly, 21 handel bronia i amunicja, 22. sprawy mel-dunkowe, 23 poszukiwania, 24 powrot i wjazd do kraju, 25 obcokrajowcy azy-lenci i byli interesowani, 26. ewidencja zagubionych i falszywych dowodow osobistych, paszportow zagranicznych, pozwolen na broń, pieczęci itp.

Bział - Przynaleznosc państwowa i ruch ludnosci

1. przepisy i zarzadzania ogolne. 2. statystyka ludnosci, 3. ksiegi ludnosci 4. sprawy metrykalne, 5. przynaleznosc gminna, 6. stwierdzenie, uznanie i odzysk. obywat. 7. nadanie obywatelstwa, 8. utrata obywatelstwa, 9. dowody osobiste, 10/ paszporty zagraniczne, prelongaty i wizy wyjazdow, 11. karty rowerowe.

Ref. II Ogolno- administrac. obejmuje nastepujace sprawy:

1. Przepisy o zarzadzania ogolne, 2. organizacja Starostwa i obowiazujace zasady urzedowania. 3. podzial administracyjno-terytorjalny (granice gmin nazwy miejscowosci itp) 4. sprawy zwiazane z funkcjami Starosty, jako przedstawiciela Rządu oraz sprawy ogolne, wynikajace ze stosunku wladz administracyjnych do społeczenstwa i do wladz niezaspelonych, 5. interpelacje sejmowe oraz interwencje poslkow i senatorow. 6. sprawy wynikajace ze stosunku Starosty do samorzadu powiatowego miejskiego i gminnego 7. zjazdy wojtow i pisarzy gminnych, 8. sprawy szkolne, 9. sprawy rolnicze lasne (ochrona lasow, danin itp.) ochrona zwierzostami 10. sprawy majatkow państwowych, 11. sprawy uprawien i spolek wodnych, 12. sprawy wychowania fizycznego i przyspos. wojskow. 13. kultura i sztuka, 14. wybory do cial ustawodawczych.

Dział Wyznaniowy: 1. przepisy i zarzadzania ogolne, 2. sprawy wyznania rzym.

katol. 3. sprawy wyznania prawoslawnego, 4. innych wyznań chrzescijanskich i sekt, 5. sprawy wyznania mojzeszowego 6. zmiana wyznań.

Dział Pracy i Opieki Społecznej:

1. przepisy i zarzadzania ogolne, 2. opieka nad weteranami, ubogimi i sierotami 3. opieka nad inwalidami i rejestracja inwalidow 4. Emigracja zarobkowa zagranicą i opieka nad wychodzcami, 5. ubezpieczenia społeczne.

Dział : Przemysłowy: 1. Przepisy i zarzadzania ogolne, 2. zakłady przemysł

we (uprawnienia i statyst.) 3. kotły parowe (uprawnienia, statystyka itp. 4. godziny pracy w przemyśle i handlu 5. miary i wagi, 6. targi i jarmarki 7. aparaty kolei, poczt, telegrafow i telefonow 8. handel okrężny, 9. organizacje rzemieślnicze (cechy) przemysł ludowy.

Ref. III. wojskowy obejmuje nastepujace sprawy:

1. przepisy i zarzadzania ogolne. 2. pobor do wojska. 3. dodatkowy pobor popisowych 4. reklamacje i odroczenia sluzby wojskowej. 5. zezwolenia na zawarcie zwiazku malzenskiego 6. rejestracja 18-letnich. 7. zebrania kontrolne 3. cwiczenia rezerwistow 9. zasiłki dla rodzin wojskowych 10. podatek wojskowy 11. zmiany w listach poborowych 12. ewidencja uchylajacych sie od poboru wcielienia i dezertow 13. doręczenie kart powolania i innych dokumentow. 14. duplikaty, dokumentow wojskowych 15. swiadeczenia wojskowe, kwaterunek wojskowy i rekwizycje 16. spis przeglad i pobor zwierzat pociagowych i wozow. 17 zmiany w stanie sklasyfikowanych zwierzat pociagowych i karty ewidencyjne, 18. spis i pobor taberu samochodowego

Ref. IV. karno- administr. obejmuje nastepujace sprawy:

1. przepisy i zarzadzania ogolne 2. orzecznictwo karno- administr. sprawy i indywidualne z tytuliu przekroczen i przepisow poszczegolnych. 3. dorazne mandaty karne 4. walka z lichwa i droczyzna 5. ~~komisja~~ komisja antyalkoholowa 6. wieziennictwo karno-administracyjne.

Podział rzeczowy czynności w Ekspozyturze, 1927 r.

PODZIAŁ RZECZOWY /WYKAZ/ AKT

W EKSPozyTURZE STAROSTWA POWIATOWEGO BRZEZIŃSKIEGO
W TOMASZOWIE-MAZOWIECKIM.

/znak Eksp./

20
1937r
Ruz

0. Przepisy i zarządzenia ogólne.
1. Sprawy ogólno-informacyjne, przyjmowanie wszelkich podań i przekazywanie według właściwości.
2. Stowarzyszenia i związki zawodowe.
- ✓ 3. Nadzór na lokalach rozrywkowymi, szkołami tańców i godziny policyjne. Udzielanie zezwoleń na widowiska, odczyty, zabawy.
4. Prasa z wyjątkiem degyzyj w sprawach otwierania zakładów drukarskich oraz zajęcia druków.
- ✓ 5. Nabywanie, posiadanie, nośzenie i pozbywanie broni i amunicji w celach osobistych z wyjątkiem wydawania pozwoleń na posiadanie zbioru broni.
- ✓ 6. Paszporty zagraniczne z wyjątkiem ulgowych i bezpłatnych.
- ✓ 7. Świadczenia niekaralności.
- ✓ 8. Poświadczenia obywatelstwa polskiego i zaświadczenia obywatelstwa na dowodach osobistych.
9. Orzecznictwo karno-administracyjne.
10. Wykonywanie kar administracyjnych nałożonych przez inne Starostwa
11. Kontrola nad wykonywaniem obowiązujących przepisów i zarządzeń porządkowo-sanitarnych.
- ✓ 12. Przyjmowanie zgłoszeń i wydawanie potwierdzeń zgłoszeń dla przedsiębiorstw handlowych i wytwórczych wolnych-fabrycznych.
- ✓ 13. Wydawanie kart rzemieślniczych.
- ✓ 14. Wydawanie licencji na przemysł okrężny.
- ✓ 15. Wydawanie legitymacyj dla komiwojazerów i samodzielnych agentów handlowych.
16. Lustracje dotyczące wewnętrznej działalności organizacji rzemieślniczych, zrzeszeń, cechów i związków.
- ✓ 17. Zaświadczenia o stanie majątkowym i wspólności małżeńskiej.
18. Sprawy konsularne.
- ✓ 19. Sprawy komunikacji samochodowej.
20. Sprawy zgromadzeń.
21. Sprawy biur pisania podań.
22. Różne.

Starostwo Powiatowe Brzezińskie
EKSPozyTURA
w Tomaszowie-Mazowieckim

Podział rzeczowy (wykaz) akt w Ekspozyturze, 1937 r.

Dziennik kancelaryjny, 1928 r.

Dane statystyczne o ruchu spraw, 1935 r.

Nr. B.P. 1
(Znak referatu, Nr. teczki).

Wzór Nr. 5.

Rok 1933.

S P I S

AKT: Sprawy postępowania ogólnego - informacyjne.
Przebieg choroby wytkowej.

Nr. porz.	Data obcego pisma	Liczba obcego pisma	PRZEDMIOT SPRAWY	Data ostatecz. załatwienia
1.	-	-	Zakrzewski Stanisław - wniosek kar	18. III aa
2.	-	-	Zakrzewski Stanisław - " - "	5. IV aa
3.	25. IV. 33	B.P. 1/14	Obchód 1 maja - sakrament	15. V aa
			Wytoczonym obchód 1 maja	

Spis spraw, 1933 r.

ząd Wojewódzki w Łodzi.

Wykaz
paszportów, wydanych w czasie od 21. VII. 36. do 30. IX. 36.

Nazwa powiatu.	Liczba wydanych paszportów na									wyjazdy emigracyjne					Liczba osób wjeżdżających do paszporty z obce.	Liczba osób wjeżdżających do paszporty z zagranicy	Łączny dochód z opłat za paszporty w zł.	
	wyjazdy normalne					w tym												
	Polacy	Ukraińcy - Rusini	Żydzi	Niemcy	Inni	Razem /% z. 2-6/	Płatnych /% z. 2-6/	Bezpłatnych /% z. 2-6/		Polacy	Ukraińcy - Rusini	Żydzi	Inni	Razem /% z. 2-15/				
5	-	-	-	-	-	5	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	5	405.-

Łączna liczba wyjazdów na studia, zawarta w poz. 7.

Łączna liczba wyjazdów do: Czecho-słowacji 1

Austrii

Węgier

Statystyka wydanych paszportów zagranicznych, 1932 r.

Lp.	Nazwisko i imię	Adres	Data załatw.	WYDANO POZWOLENIE NA:				Uwagi
				BRON KRÓTKA		BRON DŁUGA		
				Nr. pozwolenia	Nr. i cal. broni	Nr. karty łowieckiej	Nr. i cal. broni	
101	Lesning Jenny		13/5	084343	7786 c. 6,35	—	—	1934p Ost. Zał. I B 8/30
102	Piliński Stanisław	Poprzeczna 1	13/5	047281	931219 c. 6,35	—	—	1934p Ost. Zał. I B 8/30
103	Kowak Michał	Lgorulicka 18	25/5	273439	830306 c. 6,35	—	—	1934p Ost. Zał. I B 8/30 Odr. do zwł
104	Kowalski Władysław	Awersowa 4	13/5	264291	934849 c. 6,35	—	—	1934p Ost. Zał. I B 8/30
105	Wittenberg Lajbus	Piekarska 4	25/5	273452	840094 c. 6,35	—	—	1934p Ost. Zał. I B 8/30 Odr. do zwł
106	Majhna Józef	Autoniego 10	13/5	273440	755274 c. 6,35	—	—	1934p Ost. Zał. I B 8/30
107	Kania Franciszek	Kolejowa 14	25/5	273442	39014 c. 7,65	—	—	1934p Ost. Zał. I B 8/30 Odr. do zwł
108	Krüger Wilhelm	Rolanda 4	13/5	047143	901225 c. 6,35	—	—	1934p Ost. Zał. I B 8/30
109	Krist Herbert	— 5	25/5	047147	918936 c. 6,35	—	—	1934p Ost. Zał. I B 8/30
110	Krist Wilhelm	— 5	13/5	047151	—	—	flora 45942 c. 6,75	1934p Ost. Zał. I B 8/30

Rejestr pozwoleń na broń i kart łowieckich, 1930 r.

Nr. porz.	Właściciel przedsiębiorstwa		Rodzaj przemysłu	Zastępca Dzierżawca Filja	Nr. aktu i data potwierdzenia zgłoszenia	Nr. rejestru zakładów Adres zakładu	Zmiana urzędzenia zakładu	U w a g i
	Osoba prawna	Imię i nazwisko						
54	Doeringer	Heinrich	Pracowni rukociemny	-	-	-	-	Ost. Zał. 1933-11-2/34
54	Rocci	Abel	sklep spo- zywczo. ko- sycjacyjny	-	22. VII. 34.	Butajnińskiego 9	-	Ost. Zał. 1934
53	Hoppe	Josef	sklep spożywczy	-	22. VII. 34.	Święta 31	-	Ost. Zał. 1934
54	Albirt	Israel. Strawi	sklep spożywczy	-	14. VII. 34.	ul. Karwaszka 35	-	Ost. Zał. 1934
55	Lasota	Stanisław	sklep spożywczo- masarski	-	8. VII. 34.	Święta 34	-	Ost. Zał. 1934
56	Robot. Spół. Spółn.	"Lazurist"	sklep spożywczy	-	22. VII. 34.	Spalska 37	-	Ost. Zał. 1934
57	Magiera	Jan	domocharstwo	-	11. VII. 34.	Tajniarów. Char.	-	Ost. Zał. 1934
58	Karkowski	Jan	domocharstwo	-	16. VII. 34.	Tajniarów. Char.	-	Ost. Zał. 1934
59	Billing	Maria. Angrejman	opracowal- nicza i wycia	-	17. VII. 34.	ul. D. Rodzko 15	-	Ost. Zał. 1934 <i>Pracowni. aktywność</i>
60	Kotłowski	Jan	sklep spożywczy	-	28. VII. 34.	ul. Świerckiego 78	-	Ost. Zał. 1934 <i>sklep oprowadz. i. lakmowy Polski 1934</i>

Drukarnia Państwowa w Łodzi 159832/33

Rejestr potwierdzeń zgłoszeń dla przedsiębiorstw handlowych, 1934 r.